

Fra velfærds**bo**blens
moraliske stress til
velfærds**prioritering**ens
robuste ansvar

Køb bogen på [Hansreitzel.dk](https://hansreitzel.dk) med 25%
rabat

Rabatkode: GIFT24

Ophedede systemer styret via gearing

Systematisk overbud og win-win fantasier:

"Vi ønsker altså at finde løsninger, der gavner økonomien og skaber en mere effektiv måde at gøre tingene på – og samtidig gør det lettere eller bedre at være borger."

(Regionsformand)

Det 'anti-tragiske' program og forventningspresset på velfærdskontrakten

Andreas Reckwitz om moderniteten som fremskridtsfikseret og tabsfornægtende

"[Det moderne samfund] er i sin inderste kerne drevet frem af orienteringen mod *fremskridt*, eller mere præcist: af dets fremskridtstro, som gennemsyrrer alt lige fra teknologi til politik, og fra erhvervsliv til hverdagskultur, og udstyrer det med dets helt egen form og dynamik. Fremskridtstroen er enestående og grandios enkel: Den hævder, at fremtiden vil være *bedre* for både samfundet og individet, end det er i nutiden, præcis lige som nutiden allerede er *bedre* end fortiden."

"De negative erfaringers kendsgerning passer ganske enkelt ikke ind i 'det modernes anti-tragiske program'."

"Den moderne fremskridtstankegang har ikke en reel plads til negativiteten eller sorgen over det tabte, det forføjede eller det mislykkede."

Hartmut Rosa om mulighedsforøgelse som nærværsudpining

Ideen om det gode liv er, at hver enkelt forfølger lige præcis sin egen helt skræddersyede drøm og sine konstant foranderlige behov.

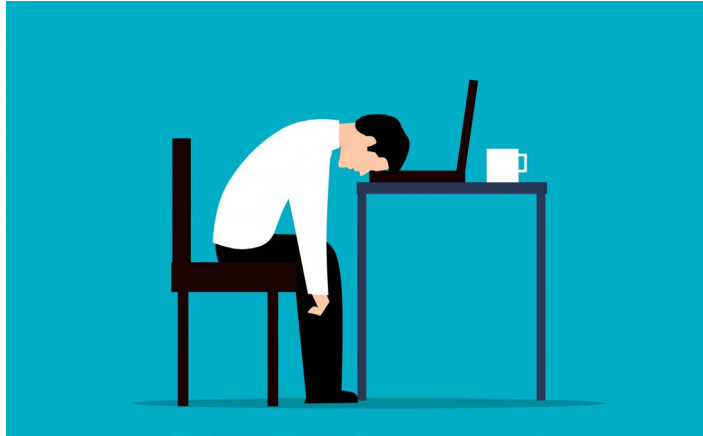
For at opnå dette bliver det afgørende at tilegne sig de ressourcer, der giver løbende adgang til flere og flere muligheder

Triple-A approach: *available, accessible, attainable*

Men: "verden synes at unddrage sig os i takt med vores stigende greb om den"

Overflodens fattigdom

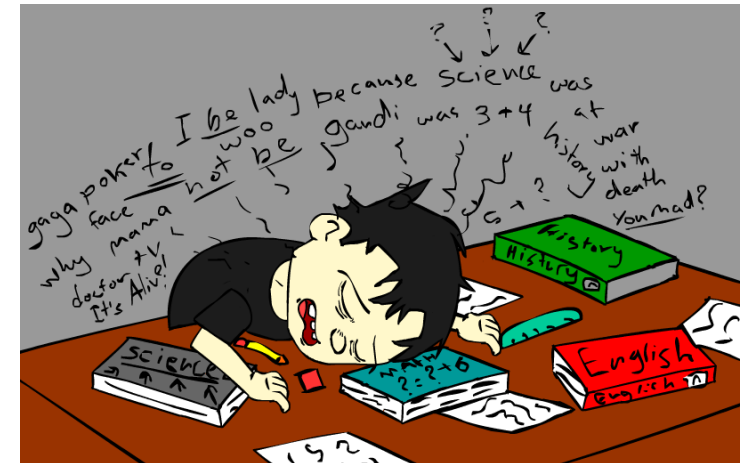
Ved 'for meget' velfærd bliver forholdet til Selv og andre udpint

Folkeskolereformen

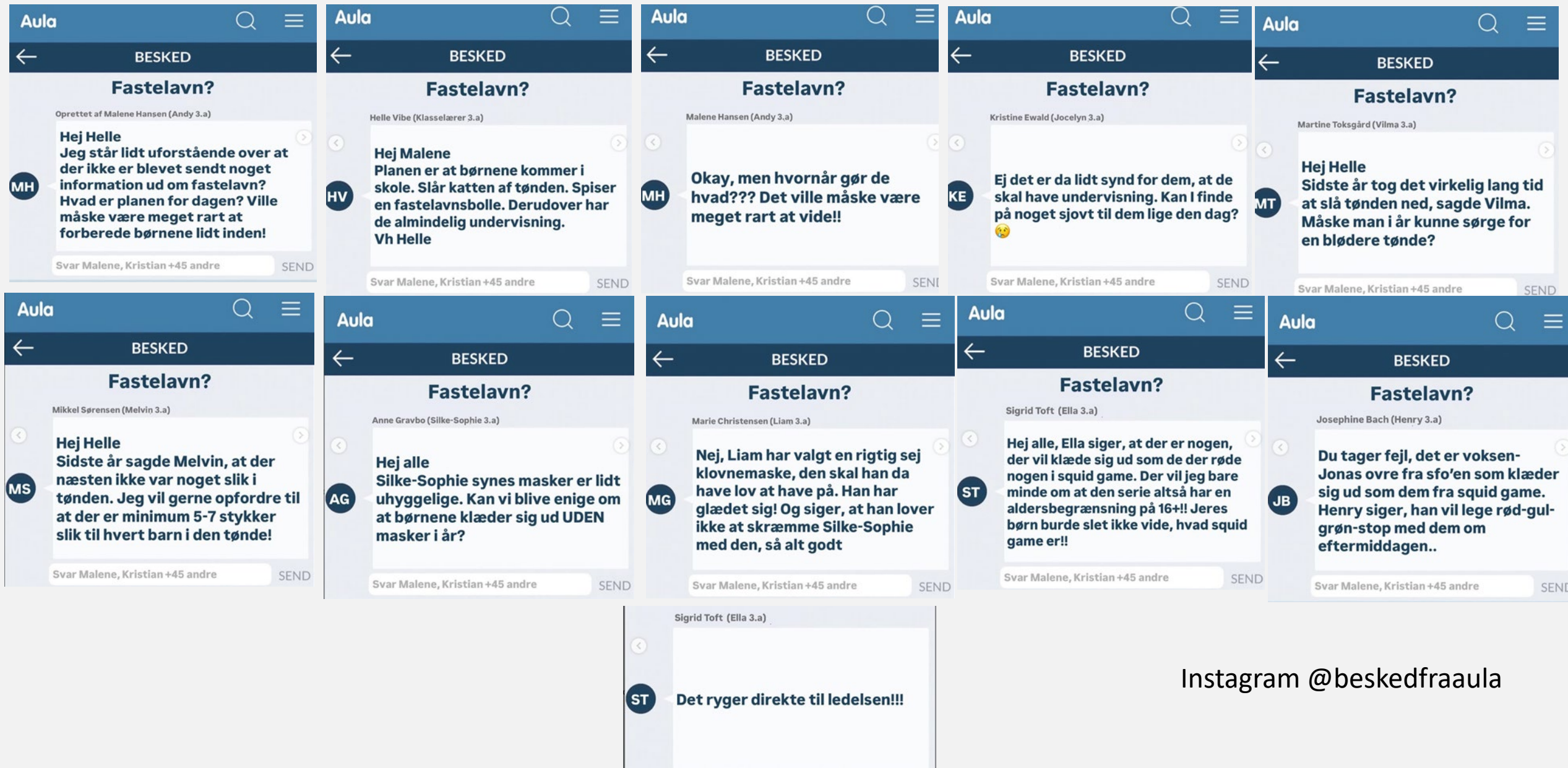
Vi skal have bedre karakterer, mere bevægelse, mere differentiering, mere inklusion, mere forandring, mere fordybelse, mere praksis-relevans, mere undervisning, mere børnetrivsel, mere forældreinddragelse og mindre overarbejde.

Og husk nu at passe rigtig godt på jer selv. Vi skal nemlig også have et bedre arbejdsmiljø.

Skræddersyede og grænseløse muligheder som forventningshorisont

[Når satiren bliver sandhedsvidne]

Instagram @beskedfraula

Presset på det mest basale

- Kun en ud af ti stuer får betegnelsen 'god kvalitet' i den største undersøgelse, som er lavet i Danmark af kvalitet i daginstitutioner . På seks ud af ti stuer er pasningen 'tilstrækkelig'. Dog er der ikke plads til ekstra omsorg til særlig udsatte børn. Ingen har opnået 'fremragende'. Hvis dit barn er uheldigt - det er børn på tre ud af ti stuer i undersøgelsen - har børnehaven 'utilstrækkelig' kvalitet og kan ikke understøtte trivsel, læring, udvikling og dannelse som forventet.
- Tallene er fra rapporten fra Børne- og Undervisningsministeriet udarbejdet af Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (Vive) og Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)
 - Politiken, 25. maj 2025

Udpiningens paradoksale karakter

Overflod og fattigdom på én gang

- Det uendelige mulighedsmaskineri holdes kørende ved at tære på grundkapaciteten
- Det fører til løbende, usynlig udpining af systemets robusthed
- Uendelige 'tilbudsvifter' af velfærdsprodukter sameksisterer med mere og mere udpinte velfærdsansatte og skuffede borgere

Svære afvejninger og forventningsafstemning forsømmes. Byrden af manglende bæredygtighed skubbes nedad

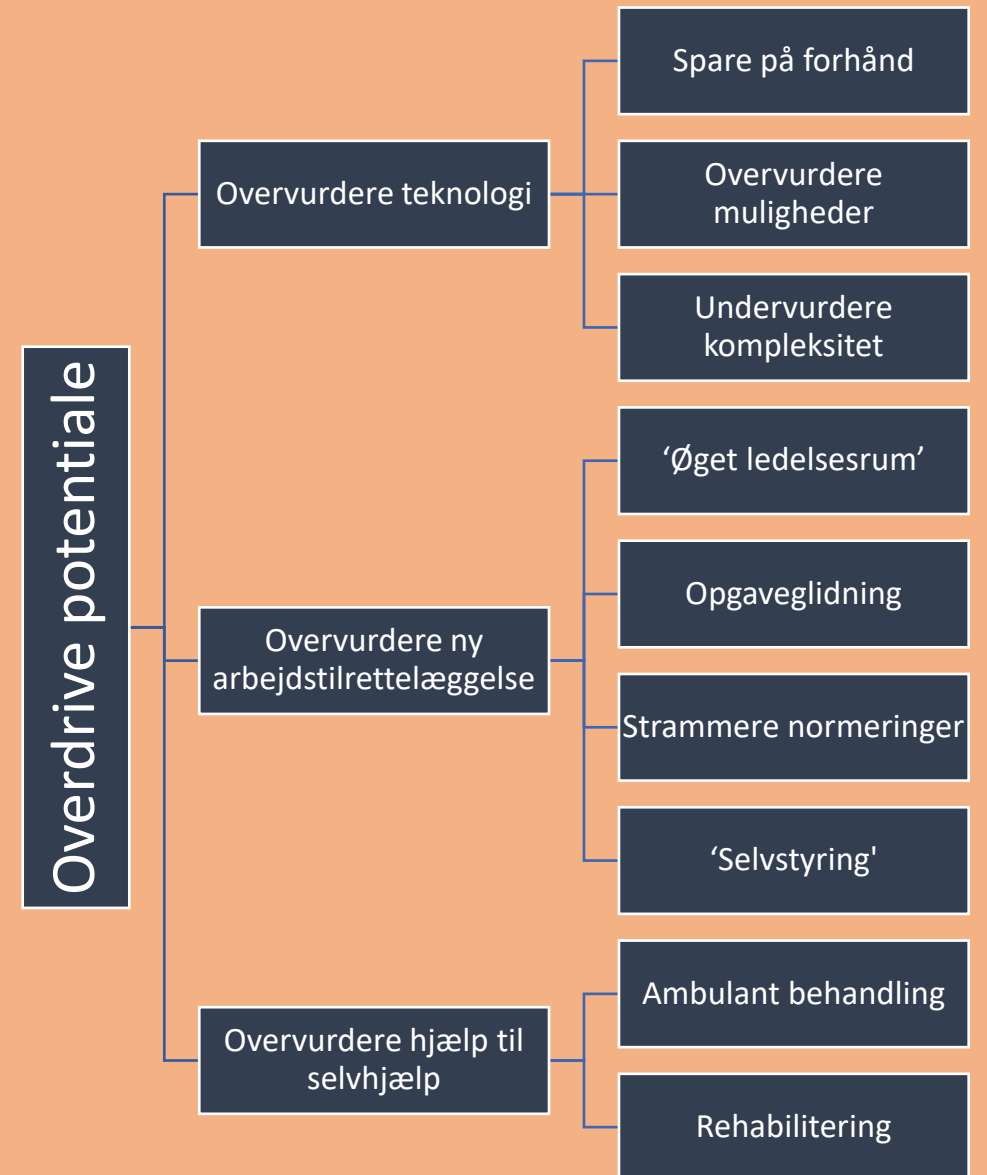
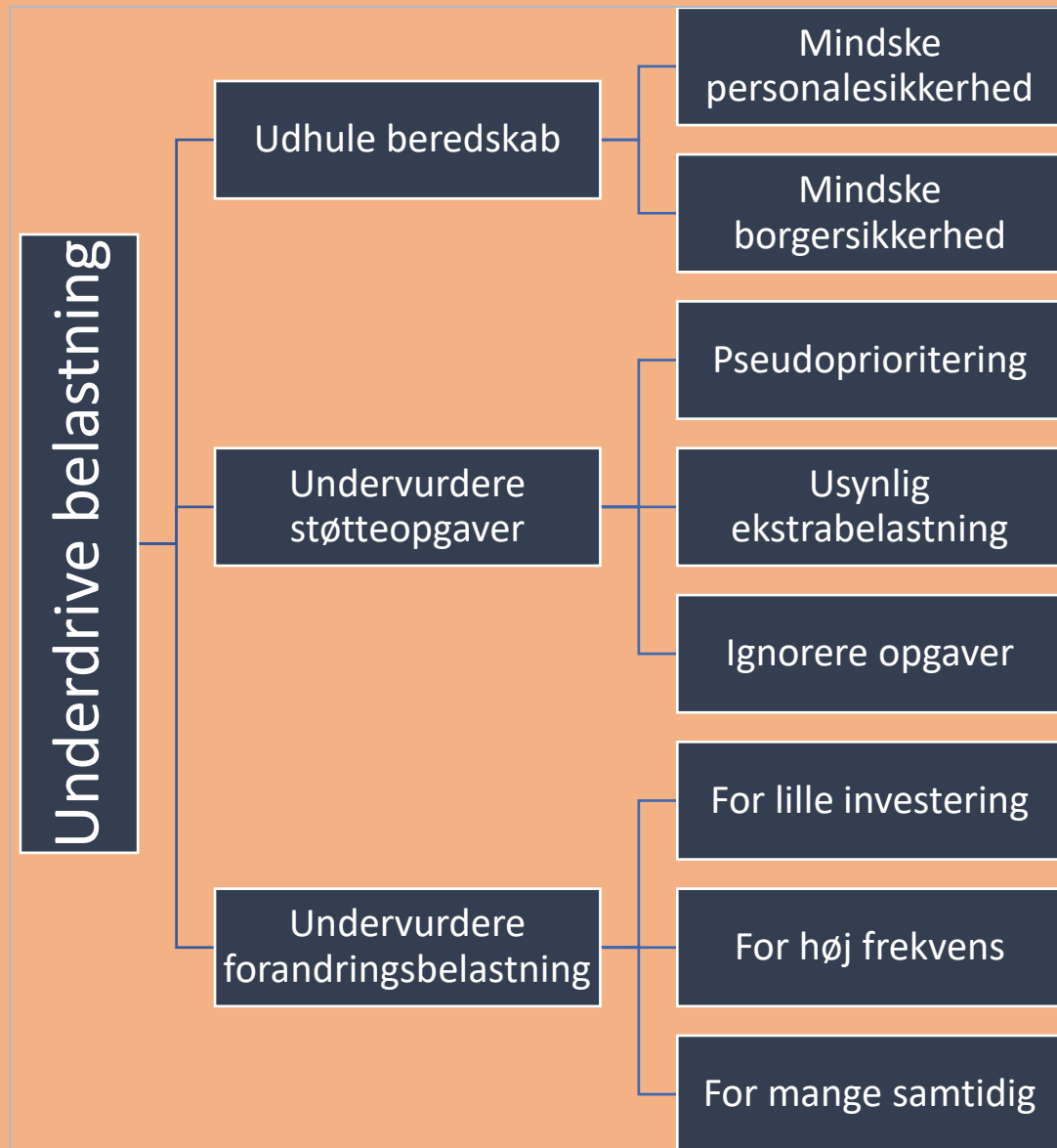
POLITIKERE: Ja, offentlige topledere, vi 'effektiviserer', men det er et lokalt ledelsesansvar, at det ikke går ud over kvaliteten

LEDERE: Ja, medarbejdere, I får flere opgaver og mindre tid, men hvis I er robuste og ansvarlige nok, bliver I ikke stressede af det

FRONTMEDARBEJDERE: Ja, borgere, vi presser og svigter jer, men I må lære at tage ansvar selv!

Systematisk underfinansiering

De tre
spillerpositioner –
og afhopperne

Alle mister 'reel
myndighed'

Alle mangler
robuste
fællesskaber

- **Skyldneren**
 - Internaliserer misforholdet; føler konstant skyld; forsøger at efterkomme de umulige krav; moralsk stress; skyldbaserede dynamikker med ledere og kolleger (dramatrekanten: krænker, offer, hjælper)
- **Kritisk pragmatiker**
 - Plages af misforholdet, men nægter at tage det hele på sig: finder lommer af engagement og så lommer af sjuks, snyd, undladelser, kvalitetsforringelser; fokuserer på det praktisk mulige; kritiserer systemet men praktiserer af nød det man selv kritiserer (fx at sende ansvaret videre), dobbeltmoral
- **Ponzispilleren**
 - Betragter misforholdet som et vilkår: rent teknisk/rationel tilgang, kynisme, distancering, følelseskulde, sender skylden videre til andre (fx borgeren), snyder, distanceblænder, ignorerer ubekvem information, kompartmentaliserer ekstremt, tænker kortsigtet, undlader solid risikovurdering, eftersnakker, afgiver urealistiske løfter, lærer at vurdere hvor snyd nemmest kan gå under radaren, sender arbejdsbelastning over på andre
- **Den interne afhopper – civil ulydighed på arbejdet**
 - Afkobler sig fra systemets incitamentsstruktur – tror ikke på belønningerne, affinder sig med potentielle sanktioner. Følger sit indre faglige og moralske kompas. Som en flamencodanser, der danser flamenco, selvom alle andre danser polka.
- **Den eksterne afhopper – forlader systemet**
 - Nægter at være i berøring med ponzisystemet. Har forgæves søgt muligheder for at ytre kritik i meningsfuld dialog med beslutningstagere. Vælger af samvittighedsmæssige og etiske årsager at forlade systemet.

De negative spiraler i et overbudssystem

Vi 'gearer' gennem urealistiske 'effektiviseringer' og samtidig forventning om, at de store forandringsprocesser er 'udgiftsneutrale'

Forventningerne til parterne – og deres forventninger til sig selv og hinanden – er urealistiske (politikere, ledere, medarbejdere, patienter og pårørende). Alle parter oplever stigende frustration, nedslidning, følelse af fiasko, følelse af brudt tillid, behov for at overkompensere, at 'lege' at man kan mere end man kan

Systemets overophedning øger ulighed: De robuste og ressourcestærke tåler overbuddet bedre end de sårbare. Løftebruddene og de urealistiske krav rammer de sårbare mest. De bliver mere sårbare, deres behov bliver mere akutte, deres indsats bliver mindre stabil.

Systemet overophedes mere af de sårbares stigende behov og dalende indsats (gælder både de ansatte og patienterne): Belastningen øges, mens den robuste indsats daler.

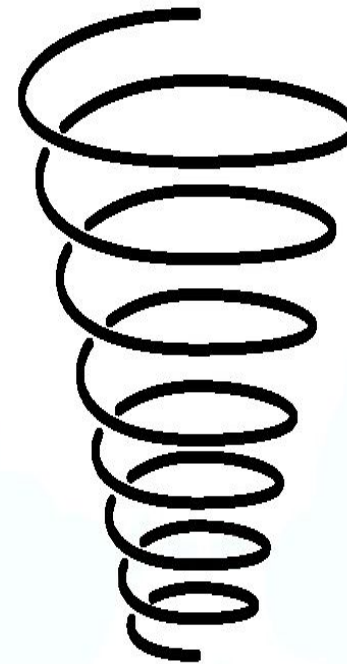
De sårbare når belastningsgrænsen og bliver akutte. Meget ressourcekrævende indsatser må mobiliseres ud af et overophedet system. Ansatte sygemeldes eller siger op. Systemets ressourcer daler, belastningen stiger

Vi kan ikke tiltrække nye ansatte – eller de nyansatte 'slides op' på meget kort tid

De sårbare patienter oplever mere akutte symptomer på vantrivsel og behov for mere komplekse indsatser

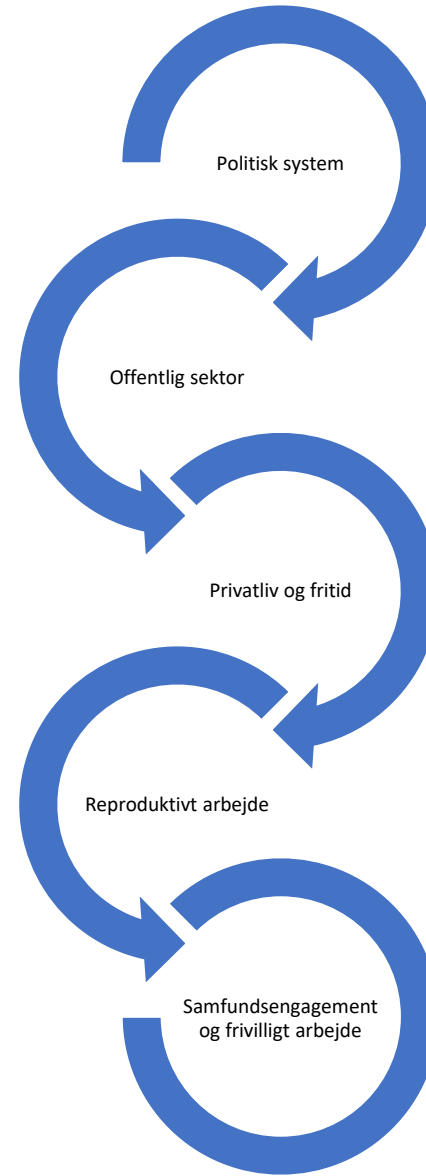
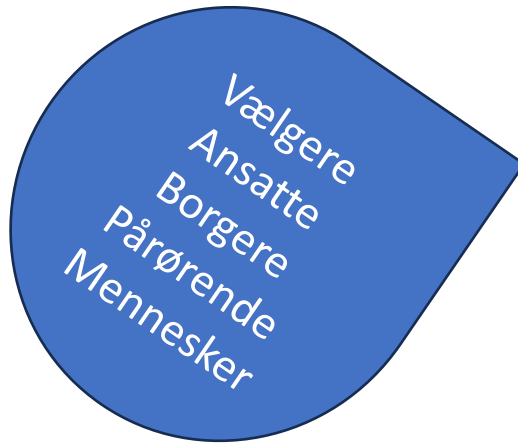
Behovet for akut oppumpning af systemets kapacitet stiger: Vi 'opfinder' nye gearingspraksisser, fx nye urealistiske reformer eller teknologier eller arbejdsformer

Det hele starter forfra på et dybere niveau af udpining

De pårørende som løsningen

Endnu en gældsrulning?

Hvordan punkterer man et pyramidespil?

Regnskabet der ikke går op

Alle skal erkende privilegie-
og illusionstab

Alle skal nedjustere
forventninger og nulstille
gamle regnskaber

Principper for afbetaling af
ophobet gæld skal beslattes
i fællesskab

De privilegerede skal afgive
meget for at udligne og
forebygge pyramidespillets
ulighed

Synkronisere overgang fra
del-og-hersk til solidaritet
mellem delsystemerne ud
fra et fælles tredje (fx:
overlevelsen af dansk
velfærdsstat)

Perspektivdeling mellem
frontmedarbejdere og
strategisk/økonomisk niveau

Fælles ejerskab på
systemiske udfordringer og
prioriteringer
(drop kastebolden)

Konvertere styringssprog og
incitamentsstruktur fra
gearing og ønsketænkning til
prioritering og 'negativ
formåen'.

‘En ny velfærdskontrakt’

Mulighedstab som nærværsgevinst

Tillidsværdighed gennem tydelige til- og fravalg

Velfærd kan ikke forhindre, at livet er fuldt af tab og sorger

Men måske kan velfærd tilbyde nærvær, når sorgen og smerten rammer

Over- og middelklassen må genfinde solidaritet og acceptere prioriteringer